

Jak se staví a provozuje větrná elektrárna?

Průvodce pro obce

Komora
obnovitelných zdrojů
energie

Tohoto průvodce pro obce připravila Česká společnost pro větrnou energetiku a Komora obnovitelných zdrojů energie v roce 2023 ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu. Veškeré zdroje a další informace o větrné energetice najdete na stránkách www.csve.cz

Vážené dámy, vážení pánové,

tuzemské větrné elektrárny pokrývají pouze zhruba 1 % spotřeby elektřiny. Evropský průměr přitom činí 17% – například sousední Polsko pokrývá z větru 11 % své spotřeby a vnitrozemské Rakousko 12% (WindEurope, 2023). Pozadu tak logicky zůstává i informovanost veřejnosti o tom, jak příprava výstavby větrných elektráren probíhá.

Obyvatelé obcí a zastupitelstva se nemusí pouštět do složitých analýz větrných podmínek, dopadů na živou přírodu či krajinný ráz. Pečlivé posouzení technické proveditelnosti výstavby elektráren provedou odborníci a následně zkontrolují specializovaní úředníci z odborů krajských a městských úřadů, hygienické stanice a dalších institucí. V podrobných projektových dokumentacích a studiích budou posuzovat dopady na ochranu přírody, měřit hluk a ověřovat možnosti připojení elektráren do distribuční sítě.

Hlavním úkolem pro Vás v zastupitelstvu je učinit jednoduché rozhodnutí: zda na katastru své či okolní obce větrné elektrárny chcete či nikoliv. Vaše pozitivní rozhodnutí je předběžný souhlas s výstavbou větrné elektrárny. Nikoliv povolení ke stavbě. Směrem k občanům jednoznačně doporučujeme otevřenou komunikaci. V tomto manuálu pro Vás shrnujeme hlavní zásady a doporučené kroky. Budete-li mít jakékoliv další dotazy, neváhejte se na nás obrátit.

S přáním všeho dobrého

Michal Janeček, předseda ČSVE

Štěpán Chalupa, předseda Komory OZE

V Praze a Brně 15. června 2023

Proč se pustit do stavby větrné elektrárny?

Elektřina z větrných elektráren je dnes – spolu s tou solární – nejlevnější ze všech (nově stavěných) zdrojů. Výhody z výroby této čisté elektřiny pro obce a jejich obyvatele jsou nesporné. Kromě pravidelných ročních příspěvků do obecních rozpočtů se mohou obec a občané do projektu zapojit také v roli investora s částečným podílem. Další možností je takzvaná komunitní energetika. Možné je také pokrývat část spotřeby domácností, firem i samotných obcí levnou elektřinou z větru, ať už sdílením či s využitím obchodníka. Dobrý projekt vždy, ať už jedním nebo druhým způsobem, zapojuje spotřebitele z okolí větrných elektráren a umožňuje jim z rozvoje obnovitelných zdrojů těžit.

Z výstavby větrné elektrárny můžete jako obec a občané profitovat. Budoucí provozovatel elektrárny může platit domluvenou částku do obecního rozpočtu, zpravidla každoročně po dobu dvaceti či více let. Pronájem pozemku je rovněž možností, jak se do rozvoje větrné energetiky zapojit. Obec může z utržených peněz platit svůj provoz a rozvoj: postavit dětské hřiště, přispívat obecním spolkům nebo svým obyvatelům.

Pokud vstoupíte do projektu jako investor, případně společně s místními občany a podnikateli, budete se přímo podílet na rozhodování firmy. Vyrobenou elektřinu bude větrná společnost prodávat, vy se budete přímo podílet na zisku z provozu. Zapojit se vlastnickým společenstvím pro obnovitelné zdroje s konkrétními pravidly.

Nejnovější možností je zapojit se do sdílení vyrobené elektřiny. Budoucí provozovatel elektrárny Vám bude sdílet vyrobenou elektřinu. Když větrná elektrárna nebude vyrábět, proud budete odebírat ze sítě. V praxi to nepostřehnete, změnu zaznamenáte až na vyúčtování elektřiny. Cenu elektřiny si budete domlouvat ve smlouvě s provozovatelem větrné elektrárny. Další možností je společná domluva s obchodníkem, který může zajistit takzvanou odloženou spotřebu vyrobené elektřiny.

Kde může větrná elektrárna stát?

Větrné elektrárny mají v krajině své místo a budou v ní vždy vidět. Některým lidem se pár citlivě umístěných větrníků líbí, jiným vadí. Zkušenosti z lokalit, kde větrné elektrárny již stojí, ukazují, že si na jejich přítomnost obyvatelé zvyknou podobně jako na stožáry elektrického vedení, sila či jiné stavby. Vývoj větrných elektráren jde stále dopředu: dnes projektované typy mívají stožár vysoký kolem 130 až 170 metrů a lopatky dlouhé kolem 70 až 90 metrů. Pozitivní je, že po ukončení provozu a likvidaci větrné elektrárny bude místo zcela v původním stavu, bez jakýchkoliv trvalých změn, které jsou nedílnou součástí například důlní činnosti.

Větrné elektrárny podléhají přísným schvalovacím procesům. Není samozřejmé, že větrník ve vaší obci může vzniknout. Projekt musí být v souladu s mnoha pravidly – od těch pro ochranu zdraví či ochranu přírody, po ochranná pásma technické infrastruktury. Vše je posuzováno specialisty a kontrolováno úředníky.

Správné umístění větrníku v krajině se vždy posuzuje individuálně, vyhodnocuje se velké množství kritérií: směr větrů, okolní zástavba, vliv elektrárny na krajinný ráz a případné vlivy na okolní přírodu.

Hlukové zatížení pro každou lokalitu se modeluje při simulaci různých povětrnostních podmínek. Využívá se k tomu velmi sofistikovaný program, protože musí být ověřeno splnění hlukových limitů. Až na výjimky se v praxi obvyklá vzdálenost větrné elektrárny od obydlí projektu je na nejméně 500 až 800 metrů, aby se předešlo pozdějšímu omezování provozu elektrárny. Jde o zjednodušený přístup, záleží totiž také na místních podmínkách.

Jak vybrat dobrého provozovatele?

Pokud ve vaší obci uvažujete o výstavbě větrné elektrárny, prvním úkolem je výběr spolehlivé firmy, budoucího provozovatele. Ti vás většinou osloví přímo s nabídkou. Projekty vám budou chtít představit osobně. Na výběru si dejte záležet, zvažte všechny přínosy i rizika. Provozovatel větrné elektrárny bude partnerem vaší obce minimálně následujících dvacet let.

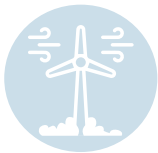
První nezávazné zjišťování proveďte co nejefektivněji. Potenciálním provozovatelům transparentně uvádějte, že podnikáte předběžné zjišťování, jehož cílem je získat dostatek informací pro kvalifikované rozhodnutí, zda do spolupráce jako obec nakonec půjdete či nikoliv. Ujistěte zároveň zástupce větrné firmy, členy zastupitelstva i občany, že nejde o závazné rozhodnutí o souhlasu obce s výstavbou větrné elektrárny.

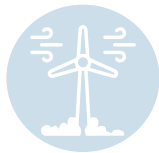
Doporučujeme předem si stanovit, kolika nabídkami se chcete zabývat, nebo do kdy budete čekat na další nabídky. Můžete také porovnávat podmínky nabídnuté sousedním či mediálně známým obcím. Doporučujeme vybrat v zastupitelstvu osobu, která nabídky prostuduje a předloží je k diskuzi a případně výběru. S vybraným potenciálním provozovatelem následně ověříte základní parametry proveditelnosti a případně ho pozvete na představení projektu veřejnosti.

Zámce o spolupráci si ověřte. Ověřte historii firmy v obchodním rejstříku a v insolvenčním rejstříku. Pokud je společnost nově založená, sledujte předchozí podnikatelskou historii jejich zástupců. Nelze ale vyloučit, že i nováček na trhu se může ukázat jako dobrý partner.

Pokud nabídku rozvoje větrného projektu přináší fyzická podnikající osoba, ptejte se, kdo bude v případě úspěšného dokončení větrnou elektrárnu provozovat. Znat společnost, se kterou bude obec spolupracovat dvacet či více let, je nezbytné. Ujistěte se, že zástupce větrné firmy komunikuje stejně otevřeně i s ostatními obcemi v blízkosti plánované větrné elektrárny.

Prezentace záměru na zastupitelstvu a občanům. Po prodiskutování na zastupitelstvu je důležité projekt a nabídku na spolupráci představit občanům, o to požádejte větrnou společnost. Pokud je u Vás více zájemců o stejný projekt, je neefektivnější vybrat k prezentaci občanům jednu firmu, kterou zastupitelstvo doporučí jako nejsolidnější. Obyvatele i zástupce firmy před tím upozorněte, že jde o představení předběžné nabídky, kterou byste rádi společně prodiskutovali a poté se společně rozhodli. Pokud se projekt a spolupráce nepodaří, můžete vše opakovat s případným dalším stavebníkem.

S prověřenou společností proberte realnost projektu. Chtějte, aby vám předložili předběžné výsledky rešerše ohledně umístění větrné elektrárny. Ujistěte se, že:

- projekt je v souladu se Zásadami územního rozvoje kraje, případně s plánovanou změnou a nezasahuje do ochranných pásem letišť, vojenských radarů či telekomunikačních operátorů, kde je výstavba větrných elektráren omezena.
- společnost ví, na kterých pozemcích by měla elektrárna stát a že je možné s majiteli vyjednávat.
- společnost má v úmyslu stavět moderní elektrárnu s novými technologiemi. Standardní projekt se použitými nebo repasovanými elektrárnami zpravidla nezabývá, protože bývají náročnější na údržbu.

Ověřte si reálnost nabídky odměny nebo jiných benefitů pro obec. Například porovnáním s jinými nabídkami. Zkušená společnost bude nabízet reálnou, přiměřenou nabídku, kterou projekt „unese“. Ověřte si, jestli nabízená odměna není podmíněna dosažením nereálné roční výroby, výnosu či nereálně vysoké ceny prodávané elektřiny, nebo na ni neodkazuje. Pokud váháte, obraťte se na nás v ČSVE. Výrazně vyšší nabídky či ochotné zvyšování odměny mohou signalizovat neznalost finanční rentability projektu anebo omezené výnosnosti ze zákonem definované podpory.

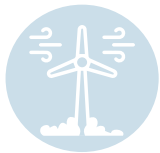
A large photograph of a white three-bladed wind turbine standing in a lush green field. The sky is filled with soft, white clouds. In the background, there are rolling hills and a line of trees.

Elektřinu pro domácnost na jeden den vyrobí větrná elektrárna za půl minuty.

Jak komunikovat s občany o záměru?

Do rozhodování o výstavbě větrné elektrárny by se měli zapojit všichni, kdo budou v blízkosti větrníků bydlet. Zároveň nejen vaše obec, ale především její obyvatelé mohou z výroby čisté a domácí elektřiny profitovat.

Obyvatelé z okolí větrné elektrárny mohou získat zdroj levné a čisté elektřiny

Informujte občany včas a otevřeně. Pokud se v zastupitelstvu rozhodnete nabídkami na větrnou elektrárnu být jen nezávazně zabývat, dejte to co nejdříve vědět občanům. Dbejte o co nejotevřenější komunikaci. Občany ubezpečte, že:

- podnikáte první kroky s cílem dozvědět se o projektu víc,
- nadějný projekt přijdou obyvatelům představit zástupci společnosti podrobně,
- jste ve fázi zvažování možné výstavby, nikoliv ve fázi rozhodnutí či snad výběru firmy,
- dostanou prostor pro dotazy i pro vyjádření svého názoru, který ve svém konečném rozhodnutí zohledníte.

Dobrym krokem je ověřit postoje občanů ke stavbě. K tomu účelu uspořádejte anketu či referendum. Konání ankety doporučujeme směřovat na dobu po nezávazném představení záměru, kde zástupci společnosti projekt podrobně popíší. Tak zajistíte, že se občané mohou vyjádřit ke konkrétnímu projektu a ne pouze ke zprostředkovaným zkušenostem z jiných lokalit. Předejdete tak vyhrocení situace a nezavřete dveře možné zajímavé spolupráci.

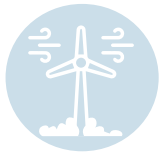
Doporučujeme neomezovat výšku větrné elektrárny. Z praktického hlediska je to jedno: rozdíl 50 výškových metrů není ze země pro většinu lidí rozeznatelný. A pokud se větrná elektrárna buduje, je výhodnější stavět ji tak, aby vyráběla co nejvíce elektřiny.

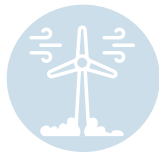
Stavba a provoz větrníku

Pokud se vaše obec rozhodla pro stavbu větrné elektrárny, schválila záměr a vybrala dodavatele, gratulujeme. Ten nejdůležitější krok je za vámi. Nyní je možné přistoupit k přípravám na stavbu a následně k samotné realizaci.

Prvním krokem k úspěšné realizaci po schválení záměru je uzavření smlouvy o spolupráci s vybraným dodavatelem, a to na celou dobu životnosti větrné elektrárny (cca 25–30 let). V ní bude kromě jiného specifikován počet a umístění větrných elektráren, forma spolupráce a odměna pro obec a obyvatele. Následně bude potřeba přistoupit ke změně územního plánu, bude-li to na základě nového stavebního zákona nutné.

Před samotnou stavbou je třeba zajistit celou řadu odborných posudků a povolení. O to se postará developer projektu, z pohledu obce jde o „neviditelnou“ práci. Ta by s ohledem na novou legislativu nemusela trvat roky jako v minulosti, ale výrazně kratší dobu. Během této doby se projekt může vyvíjet (zmenšovat se počet větrníků aj.). Doporučujeme proto domluvit se se zástupcem společnosti na pravidelném informování o vývoji příprav projektu. Během stavebního řízení bude obec vyzvána k vyjádření. Vyjádření obce je potřeba i ve všech případných dalších klíčových momentech, jako jsou změna územního plánu či posouzení dopadu na životní prostředí (EIA).

Stavba větrné elektrárny má svá specifika. Od běžné stavby se liší především ve dvou momentech: kromě obvyklého stavebního materiálu se budou navážet i specifické technologie: části tubusu (věže), gondolu (strojovnu) a další součástky přivezou běžná nákladní auta s návěsy, lopatky se vozí na velmi dlouhých návěsech. V řadě případů jde o nadrozměrný náklad, pro který je potřeba pečlivě vybrat příjezdovou trasu.

Příprava a betonování základů elektrárny může trvat několik měsíců, samotné vztyčení větrné elektrárny pak trvá jen pár týdnů. Po dokončení stavby a připojení větrníku do sítě musí projekt projít zkušebním provozem a následně kolaudačním řízením.

Stavba větrné
elektrárny je
dokončena za pár
měsíců

Tuzemské větrné elektrárny by teoreticky mohly pokrýt celý ekvivalent roční spotřeby elektřiny ČR, a to po zohlednění reálných větrných podmínek i hlavních objektivních omezení, jako je například vyloučení výstavby ve zvláště chráněných územích či respektování přísných hlukových limitů. S ohledem na další požadavky ochrany přírody a nejrůznější jiná omezení technického, ekonomického i společenského rázu lze však očekávat, že v budoucnosti zajistí zhruba třetinu roční spotřeby elektřiny v Česku.

Abychom dokázali využít tyto možnosti domácí, levné a čisté elektřiny, potřebujeme nastartovat spolupráci mezi občany, samosprávami, státem a podnikateli. Otevřenou spoluprací a transparentními a jasnými pravidly, které budeme všichni dodržovat, dokážeme zajistit dost čisté energie pro nás i naše děti.